

mesto pred dobrimi 100 leti. Takrat so šteli Ptuj med najvažnejša evropska trgovska mesta kakor Amsterdam, Frankfurt, Paris, Dunaj. Ko pa se je začela Odesa razvijati, je pritegnila nase žitno in prehodne trgovino z Italijo. To je bil za ptujske veletrgovske hiše hud udarec. Omejevale so se sedaj na prehodno trgovino notranjih dežel, Ilirije na ene strani in Ogrske ter Banata na drugi strani. Precejšen promet so imele z rogaško slatino, ki se je takrat izvažala iz Ptuja in je je šlo zlasti na vzhod veliko (po Dravi).

Drug hud udarec za ptujsko trgovino je bila železnica med Dunajem in Trstom. Nekaj let kasneje je stekla tudi mimo Ptuja železnica, ki je zvezala Pragersko z Budimpešto, ali prišli so tudi novi časi proste trgovine in proste obrti. Raznovrstna obrt, ki je nekdanj v Ptujju zelo cvela in razpečevala svoje izdelke daleč po svetu, je po malem ponehala, ker ni mogla vzdržati proste konkurence. Ohranila se je več ali manj, kolikor služi domačim potrebam. Najživahnejša pa je in ostane trgovina z domačimi pridelki in z živino.

Številke našega proračuna.

Budžetni predlog za leto 1922, ki ga je finančni minister predložil finančnemu odboru zakonodajne skupščine v pregled, predvideva: **izdatkov** 6258 milijonov in **dohodkov** 5256 milijonov dinarjev.

Izdatki so v budžetu sledeče razvrščeni:	
Vrhovna državna uprava	595 milij. D
Ministrstvo pravde	186 " "
prosvete	460 " "
vere	82 " "
notranje	138 " "
narodno zdravje	186 " "
zunanje	34 " "
finančno	829 " "
vojne in mornarice	1489 " "
gradjevine č.	273 " "
saobračaja	821 " "
pošte in tel.	238 " "
poljopr. in vode	114 " "
šume in rude	206 " "
trgov. in ind.	40 " "
soc. politike	414 " "
agrar. ref.	56 " "
Narodna skupščina	1 " "
Rezervni krediti	81 " "

Dohodki:

Carina in car. takse	418 milij. D
Trošarine	390 " "
Dobiček na aziu	810 " "
Davek na poslov. promet	400 " "
Komorska uprava	1 " "
Invalidski davek	36 " "
Državna posestva	62 " "
Začasni davek na imetje	597 " "
Izredna državna doklada	400 " "

kodelci, ki so bili zelo izurjeni. Umevno je, da je bilo dovolj trgovcev in gostilničarjev; da se je nahajala v Poetoviju neka vinska trgovina, smo že omenili in kdor je postavil svetišče Bogu vina, je bil gotovo vinski trgovec in ne pivce. Dragoceni predmeti, kakor predvsem boljše blago, obleka, dragulji, nakit, umetniške sohe in mozaike itd., posebno pa izbrana vina in olje so se dovažali iz Italije. Izvažali pa so se iz Poetovija sirovine, žito in vino.

Še mnogobrojnejše je bilo število malih uradnikov, pisarjev in slug, posebno pri carinskem uradu. Vojaštvo pa po Vespasianu ni igralo večje vloge.

Izmed javnih dobrodelnih naprav omenimo predvsem požarno brambo, ki je bila, kakor povsod v državi, izvrstno urejena. Pri posameznih svetiščih se je delila revežem hrana; med nižjimi sloji pa so obstajale posebne pogrebne bratovščine. Drugih dobrodelnih naprav, kakor bolnišnic in hiralnic stari vek ni poznal. Z zmago krščanstva je dobila javna dobrodelnost seveda večji pomen. Šol, kakor jih imamo sedaj, v starem

Različni dohodki	14 " "
Direktni davek	1806 " "
Državno gospodarstvo	1295 " "

Da se doseže ravnotežje v budžetu, bo finančni minister pooblaščen, da zaključi notranje posojilo v znesku 1 milijarde dinarjev po 6% obrestih. Posojilo bi se amortiziralo do leta 1940.

Gospodarstvo.

Narodno-gospodarski promet letošnje vinske letine.

Pod zgorajšnjim naslovom razpravlja neki dopisnik iz Dolenjske v „Slovencu“ z dne 19. novembra t. l. o težkočah, ki slonijo na valutarnih neprilikah in ki radi tega ovirajo gladko vnovčevanje letošnjega izbornega vinskega pridelka po primernih cenah. Ob zaključku svojih izvajanj stavi sledeči predlog v uvaževanje: „V Sloveniji naj se osnuje po krajevnih razmerah cela vrsta delniških družb vsaka z glavnico 10—20 milijonov kron z namenom, da pokupijo najboljši del našega vinskega pridelka ter ga z umnim kletarenjem hranijo do tedaj, da se naša valuta dvigne. Namen te akcije je, da obdržimo v domovini ne le blago, ampak da vzdržimo njega ceno. S tem krepimo naš kmetski stan, od katerega bolj ali manj uspešnega gospodarjenja zavisi vseh drugih stanov dobro in slabobit. V agrarni državi živimo; skrbimo v prvi vrsti za tisti stan, ki nas vzdržuje; le na tej podlagi moremo napredovati ter si pomagati.“ — Tako dopisnik v „Slovencu.“

V Ptujju se snuje delniška družba vinogradnikov „Vinaria“, ki zasleduje iste cilje, ki jih navaja predlog v „Slovencu“ in vendar so se našli kritiki, ki so čutili potrebo se obregniti v „Jugoslaviji“ in v „Straži“ nad to snujočo se delniško družbo vinogradnikov in sicer v taki obliki, ki izključuje vsak dvom, kakšen namen so imeli ti kritiki.

Tudi botrom „Vinarije“ je znano, da bi bila zadružna pot združenja vinogradnikov v svrhu vnovčevanja vinskega pridelka najidealnejša; saj se je pri prvem tozadevnem zborovanju pretresovala tudi v prvi vrsti ta stran. Ali dosedanje skušnje na tem polju so po vsestranskem razmotrivanju rodile soglasen sklep, da za sedaj še žalibože ne kaže staviti podjetje na zadružno podlago, ampak na delniško. Končni uspeh je itak edeninisti, ker je vinogradnikom prilika dana in sicer v prvi vrsti, da se udeležijo kot delničarji.

Kdor misli, da se naše gospodarske zadružne korporacije, ki se bavijo z vinsko kučijo, držijo strogo zadružne smeri, se jako moti in ne pozna njih delovanja in če bi se držale, bi ne mogle pri sedanjih razmerah niti životariti, temmanj prosperovati.

Gospodje kritiki imajo priliko se infor-

veku ni bilo. Takozvane mestne šole, ki so obstajale ob koncu starega veka v kulturnih središčih (Atene, Rim, Aleksandrija itd.) so se razlikovale od naših šol posebno potem, da ni bilo šolske obveznosti. Te šole so bile torej nekaka vseučilišča. Kljub temu je bila izobrazba v starem veku splošna. Analfabeti so bili samo najnižji sloji. Kakor drugod, so tudi v Poetoviju poučevali številni učitelji, ki so bili deloma tudi izobraženi sužnji. Pouk se ni raztezal samo na elementarno znanje (pisanje, računanje itd.) temveč so se gojile tudi razne proste znanosti in umetnosti, kakor pesništvo, govornišstvo, zvezdoslovje itd. Predvsem so se čitali klasični pisatelji Grkov in Rimljanov, v prvi vrsti seveda dela Vergilija (Enejida) in Homer (Ilijada in Odiseja), ki sta pomenjala Grkom in Rimljanom to, kar pomenja za nas sveto pismo t. je vzor dobrega, lepega in resničnega. Seveda je bilo razširjeno tudi praznovstvo, posebno magija in astrologija.

(Dalje prihodnjič.)

mirati v svoji bližini pri drugih sličnih gospodarskih zadrugah, kako težavno je njihovo delovanje. Slišali bodo, da zadrugarji poznajo svojo organizacijo le tedaj, če jim ta plača neprimerno dražje njihove pridelke in če jim prodaje mnogo ceneje njihove potrebščine, kakor ta ali oni trgovec. Ako pa je kedaj zadruga primorana se držati istih cen bodisi pri prodaji ali nakupu, kakor trgovec, tedaj je zadrugarjem zadruga že odveč ali vsaj postranska stvar, posebno, če nima lokala tik pred nosom članov. Tako je žalibože več ali manj pri vseh zadrugah, ne le pri vinarskih. Tako zadržno delajo tudi člani, ki se rekrutirajo iz inteligentnih slojev in če že pri teh ni najti zadružnega razumevanja, kako se naj to zahteva od kmetskih slojev. Zadružna smisel je pri nas še v početnem gibanju in ni dvoma, da se bo sčasoma vglobila v najširše sloje. Ali ravno pri vinarskih zadrugah je treba takoj soočetka krepke, na trdni zadružni smisli sloneče podlage in pri sedanjih cenah mnogo kapitala, ki ga navadna zadruga z o. z. ne premore in tudi pridobiti ne more.

Bivša „Weinbaugenossenschaft, katero nasleduje sedaj „Vinaria“, je bila zadruga z neomejenim poroštvom in vendar ni tako cvetela, kakor bi bila lahko, ako bi bilo med njenimi člani malo več zadružne smisli. Če bi se pa bila vrhtega še držala strogo zadružnega ideala, bi pa bila prišla bržčas že zdavnej na kant. Ni pa bilo slišati, da bi ji bili zainteresirani vinski trgovci metali polena pod noge, ker jim je bila konkurentinja.

Vzlic snujoče se delniške družbe vinogradnikov pa imajo kritiki „Vinarije“ še vendar prostora in prilike dovolj pokazati, kako se bolje dela. Hic Rhodus, hic salta neudeleženi opazovalec in konzument.

Vsak pač po svoje dela, dragi opazovalec moj, oni bolj iz gnoja žito, drugi bolj iz žita gnoj.

Dopisi.

Franc Pirkmaier †. V ponedeljek, 21. novembra je po dolgi mučni bolezni umrl v Ptujju, g. Franc Pirkmaier, nadučitelj in ravnatelj posojilnice v Framu, oče tukajšnjega vodje okrajnega glavarstva. Prepeljali so ga v sredo v Fram, kjer so ga v četrtek pokopali.

Sestre in bratje brez razlike strank in slojev pridite vsi na slavnostni večer Jugoslovanske Matice dne 1. decembra v Društveni dom. Pokažimo, da smo edini o vprašanju rešitve neosvobojenih bratov in sestra.

Podružnice Jugoslovanske Matice se obrača do vseh blagih src, dobrih rok in radodarnih ljudi. Ona rabi za slavnostni večer, ki ga namerava prirediti v večjem stilu na prihodnji narodni praznik, denarja, peciva, vina, sadja itd. Vsak najmanjši dar sprejme z veliko hvaležnostjo. Event. darovi se naj pošljejo preds. prof. dr. Kotniku, gimnazija ali tajnici rav. Šeligovi, Mladika. Odbor.

Miklavžev večer. „Športni klub“ v Ptujju priredi dne 4. decembra t. l. ob 20. uri v tukajšnjem „Društvenem domu“ Miklavžev večer za vse člane ter za po njih pripeljane goste. Tudi malčkom je vstop dovoljen v spremstvu starišev ali drugih odrastlih oseb. Darila sprejema dne 3. in 4. decembra do 12. ure g. Joško Bregant, pis. ravnatelj pri dr. Tone Gosaku, odvetniku v Ptujju. Vstopnine ni nikake, pač pa se hvaležno sprejemajo od gostov in drugih prijateljev radodarni doneski.

Mestna glasbena šola v Ptujju priredi v lastnih prostorih (Hrvatski trg 3) v soboto, dne 3. decembra ob 8. uri zvečer „Bethovnovih sonat.“ Predvajalo se bo: sonata D dur op. 12, F dur op. 24 (Pomlad). Kretzerova sonata A dur op. 47. Cene prostorov sedeži 5 din., stojišča 2 din., dijaki 1 din. Dne 10. decembra se vrši istotam interna, dne 17. decembra javna produkcija učencev glasbene šole.

Premestitev. G. okrajni ekonom Franc Matjašič je premeščen iz Ptuja v Ljutomer.